

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **R. A. A.,** zast. Mgr. Daliborem Lípou, advokátem, se sídlem Vyšehradská 702/12, Karlovy Vary, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2017, č. j. 60 Az 70/2017 – 18,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2017, č. j. 60 Az 70/2017 – 18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 6. 10. 2017, č. j. OAM-2034/DS-PR-P18-2017, zastavil podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, řízení o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany pro nepřípustnost žádosti podle § 10a odst. 1 písm. b) téhož zákona, a stanovil, že státem příslušným k posouzení žádosti dle čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, je Rumunsko.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), v níž současně požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, konkrétně navrhl advokáta Mgr. Ing. Jakuba Backu. Žalobce v žádosti uvedl, že Mgr. Ing. Backa se zabývá cizineckým a azylovým právem, byl mu ustanoven zástupcem Městským soudem v Praze v řízení o zajištění podle zákona o pobytu cizinců a je tedy s případem seznámen a schopen poskytnout žalobci účinnou ochranu.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 23. 10. 2017, č. j. 60 Az 70/2017 – 18, ustanovil zástupcem žalobce Mgr. Dalibora Lípu, advokáta se sídlem Vyšehradská 702/12, Karlovy Vary. Krajský soud konstatoval, že u žalobce jsou dány předpoklady pro osvobození od

soudních poplatků ve smyslu § 35 odst. 9 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a ustanovení zástupce je třeba pro ochranu jeho práv. Při ustanovení Mgr. Lípy zohlednil krajský soud i aktuální místo pobytu žalobce, kterým je Zařízení pro zajištění cizinců B. (dále rovněž „ZZC“), přičemž Mgr. Lípa sídlí v blízkosti uvedeného zařízení. Dále krajský soud zohlednil to, že podaná žaloba neobsahuje žádné žalobní body a ustanovený zástupce bude muset navštívit žalobce v zařízení pro zajištění cizinců za účelem jejich doplnění v zákonné lhůtě. Pro úplnost krajský soud uvedl, že v rozmezí dvou dnů obdržel celkem čtyři žaloby žalobců zajištěných v zařízení pro zajištění cizinců B., kteří jsou státními příslušníky Iráku, při jejichž návštěvách zřejmě bude nutné zajistit i přítomnost tlumočníka, proto soud z ekonomických důvodů zvolil pro všechna řízení stejného zástupce, který bude moci poskytnout právní pomoc všem klientům ve shodný den, kdy zařízení pro zajištění cizinců navštíví.

[4] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, neboť podle něj nebylo důvodu, aby mu zástupcem nebyl ustanoven jím navrhovaný advokát Mgr. Ing. Jakub Backa. Jak stěžovatel uvedl, Mgr. Ing. Backa pravidelně dojíždí do Zařízení pro zajištění cizinců B. a je tak připraven poskytovat stěžovateli účinnou právní pomoc. Shodně jako v žalobě poukázal stěžovatel na to, že Mgr. Ing. Backa mu byl ustanoven Městským soudem v Praze pro řízení o žalobě proti zajištění podle zákona o pobytu cizinců a v rámci tohoto zastupování, resp. v rámci poskytování bezplatné právní pomoci a konzultací, je stěžovatel s Mgr. Ing. Backou v pravidelném kontaktu. S ohledem na uvedené by byl Mgr. Ing. Backa schopen poskytnout mu právní pomoc efektivněji než ustanovený zástupce Mgr. Dalibor Lípa. Stěžovatel nesouhlasí s argumentem krajského soudu o blízkosti sídla Mgr. Dalibora Lípy k Zařízení pro zajištění cizinců B. Stěžovatel uvedl, že se zastoupením Mgr. Ing. Backou nejsou spojeny žádné náklady na cestovné, neboť Mgr. Ing. Backa cestovní náklady neúčtuje, do zařízení pro zjištění cizinců dojíždí často a náklady na dojíždění nese sám. Vzdálenost sídel obou advokátů od zařízení pro zajištění cizinců B. není až tak rozdílná. Stěžovatel má k Mgr. Ing. Backovi vybudovanou důvěru, jeho ustanovení nenese žádné zbytečné náklady, proto dle stěžovatele není žádný rozumný důvod pro to, aby mu nebyl ustanoven zástupcem

[5] Ke kasační stížnosti se vyjádřil advokát Mgr. Dalibor Lípa s tím, že stěžovatele spolu s tlumočníkem dne 6. 11. 2017 navštívil a vysvětlil mu jeho situaci a poučil jej o tom, co znamená jeho ustanovení; stěžovatel proti tomu nic nenamítl. Považuje proto podanou kasační stížnost za překvapivou a v rozporu se zájmy samotného stěžovatele; dodal, že již dle pokynu soudu rovněž doplnil žalobu.

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[7] Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení o ustanovení zástupce, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek.

[8] Kasační stížnost je důvodná.

pokračování

[9] Z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 – 141, vyplývají následující právní závěry: *„I. Jestliže účastník řízení splňující předpoklady pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhne ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak zpravidla takovému návrhu vyhoví. II. Pokud soud nevyhoví návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit; aplikace ustanovení § 55 odst. 4 s. ř. s. není v takovém případě namístě.*"

[10] Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být podle uvedeného rozsudku rozšířeného senátu především okolnosti, které *„svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu. Takovými situacemi, kdy nebude vhodné návrhu na ustanovení konkrétního zástupce vyhovět, bude například to, že vzhledem k místu konání soudního řízení či k místu pobytu účastníka řízení by komunikace zástupce se soudem, s účastníkem řízení či s jinými osobami narážela na neúměrné obtíže, nebo to, že navrhovaný zástupce je toho času zaneprázdněn poskytováním právní pomoci jiným osobám a není schopen se věci účastníka řízení věnovat s potřebnou péčí. V tomto ohledu je nicméně třeba trvat na tom, že pokud soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce nevyhoví, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit*."

[11] V nyní posuzované věci stěžovatel již v žalobě navrhl, aby jeho zástupcem byl ustanoven Mgr. Ing. Jakub Backa, neboť tento se zabývá cizineckým právem, poskytuje právní pomoc v zařízeních pro zajištění cizinců a s jeho případem byl seznámen. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu přitom v citovaném usnesení rovněž zdůraznil, že účastník řízení typicky navrhuje jako zástupce určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož dovozuje, že právě tato osoba bude řádně hájit jeho zájmy. Uvedená důvěra představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 7 Azs 214/2005 – 96). Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci apod. Právě těmito důvody stěžovatel argumentuje v nyní projednávané věci. Důvody, o které stěžovatel opírá svůj návrh na ustanovení konkrétního zástupce, lze tedy jistě označit za rozumné a věcně oprávněné.

[12] Krajský soud návrhu stěžovatele na ustanovení Mgr. Ing. Backy nevyhověl a ustanovil zástupcem Mgr. Dalibora Lípu. Tento postup odůvodnil především tím, že zvolil advokáta, který sídlí v blízkosti ZZC, kde se stěžovatel toho času nachází. Dále soud svůj postup odůvodnil ekonomickými důvody spojenými s nutností zařídit tlumočníka pro stěžovatele a další státní příslušníky Irácké republiky zajištěné v ZZC, kteří rovněž podali žaloby ke krajskému soudu ve stejný den jako stěžovatel.

[13] Nejvyšší správní soud s argumentací krajského soudu nesouhlasí. Jak bylo shora konstatováno, stěžovatel svoji žádost o ustanovení Mgr. Ing. Backy rozumně a věcně odůvodnil s odkazem na předchozí zastoupení tímto advokátem a vzájemnou důvěru a tuto skutečnost doložil. Sídlo Mgr. Ing. Backy (Šlejnická 1547/13, Praha) není od ZZC vzdáleno natolik, aby to představovalo při plnění účelu zastoupení neúměrné obtíže, a to zvlášť

pokud se tento advokát cizineckým právem zabývá a do ZZC pravidelně dojíždí. Stěžovateli lze také přisvědčit, že vzdálenost sídel Mgr. Dalibora Lípy a Mgr. Ing. Jakuba Backy se neliší natolik významně, aby to mohlo ovlivnit rozhodnutí krajského soudu. Vzdálenost sídla kanceláře Mgr. Ing. Backy od krajského soudu je srovnatelná se vzdáleností kanceláře Mgr. Lípy. K tvrzení stěžovatele, že Mgr. Ing. Backa náklady na dojíždění do ZZC neúčtuje a nese je sám, Nejvyšší správní soud dodává, že tato skutečnost je mu známa i z vlastní úřední činnosti. Ve věcech projednávaných zdejším soudem (např. věci vedené pod sp. zn. 1 Azs 342/2017, 2 Azs 271/2017, 5 Azs 107/2017), kde byl Mgr. Ing. Jakub Backa ustanoven zástupcem, zpravidla neúčtuje náhradu cestovních výdajů ani náhradu za ztrátu času. Jedná se přirozeně pouze o jeho dobrou vůli, která nic nemění na skutečnosti, že mu nárok na náhradu těchto výdajů vzniká a v případě jejich oprávněného vyúčtování by mu je byl soud povinen přiznat. Uvedená skutečnost však sama o sobě nemůže být důvodem pro to, aby v projednávané věci nebyl jmenovaný advokát stěžovateli zástupcem ustanoven.

[14] Úvaha soudu ohledně zajištění tlumočníka pro stěžovatele a další státní příslušníky Irácké republiky zajištěné v ZZC potom vychází z nepodloženého předpokladu, že advokát ustanovený těmto osobám bude se všemi z nich jednat ve stejný den. Ani v případě, kdy by tato hypotetická situace reálně nastala, by se však nejednalo o důvod převažující nad zájmen stěžovatele na zastoupení konkrétním zástupcem podloženým rozumnými a věcnými důvody. Krajský soud přitom nevysvětlil, proč z uváděných ekonomických důvodů rovněž ostatním uváděným žalobcům nemohl ustanovit zástupcem Mgr. Ing. Backu.

[15] Krajský soud tedy neuvedl dostatečné důvody k tomu, aby nevyhověl návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů v osobě Mgr. Ing. Jakuba Backy, a pochybil, jestliže tohoto advokáta neustanovil zástupcem stěžovatele. Tímto závěrem Nejvyšší správní soud nijak nezpochybňuje způsobilost či ochotu Mgr. Lípy účinně a kvalifikovaně hájit zájmy stěžovatele a ani úkony, které jako zástupce stěžovatele dosud činil.

[16] Nejvyšší správní soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku, je krajský soud vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v konečném rozhodnutí v dané věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **není** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 12. prosince 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu

pokračování